

Calitatea serviciilor de sănătate va fi îmbunătățită în mod real prin oferirea posibilității profesioniștilor de a face audit medical, care va stabili categoriile de standarde profesionale, măsura performanțelor și va propune măsuri corective când performanțele sunt slabe.

Bibliografie

1. The Product Quality and the Consumer Protection. Adaptare după Armean P.- Analiza sistemelor de sănătate din perspectiva calității, în Revista de „Management în sănătate”, publicație a INCDS, Nr.3, București, 2002.
2. Bewick, D., Roessner, J., Blanton, A.- Curing the health care- New Strategies for Quality Improvement, London, 2001.
3. Kelly, D.L.- Applying Quality Management in Healthcare: A process for Improvement, Chicago, Washington, DC Health Administration Press, 2003.
4. Principiile de elaborare a Strategiilor Naționale pentru îmbunătățirea calității în Sistemul de Sănătate. Cearlă Șou, Usuf Kalo.
5. Consultation on the Development of Patient's rights in Europe. Report on a WHO. Gotenburg, Sweden, 18-19 August 1997; Copenhagen, 1998, 24p.
6. Țirdea T.N., Berlinschi P.V., Popușoi E.P.- Filozofie-Etică-Medicină, Chișinău 1997.
7. Calitatea serviciilor sanitare-componență esențială a calității vieții. Dr. Lelia Chiru, Catedra de Merceologie și managementul Calității, Academia de Studii Economice, București. 2000.
8. C. Ețco Management în Sistemul de Sănătate, Chișinău, 2006.

REZULTATELE STUDIULUI PRELIMINAR PRIVIND OPINIA MEDICILOR DE FAMILIE DIN REPUBLICA MOLDOVA DESPRE LOCUL MEDICINEI DE FAMILIE ÎN SISTEMUL DE SĂNĂTATE

Natalia Zarbailov

Școala de Management în Sănătate Publică

Summary

The preliminary study results concerning family physicians' opinion about Family Medicine place in the Health Care System in Moldova

The questionnaire, concerning family physicians' opinion about the place of the Family Medicine in the Health Care System, has been filled in by 83 doctors. During 10 years of active Family Medicine implementation in Moldova, family physicians autoidentified as being specialists. Family physicians entirely realise that this medical field is in the centre of health care sistem. On the other hand, not all respondents perceive the goals of their state, concerning the Health Care System accessibility for the whole population, and the Family Medicine role in the Health Care System total development. The professional organisations, financial bodies and the authorities interactions it's necessary for the medical specialists' motivation in their professional development.

Introducere

În conformitate cu Declarația Organizației Mondiale a Sănătății din Alma Ata (1978)¹ prin elaborarea unui șir de acte de stat, orientate spre reformele esențiale a sistemului de sănătate, în Republica Moldova a fost eșalonată strategia dezvoltării sistemului de sănătate în condiții economice noi. Scopul reformelor a fost implementarea energică a medicinei de familie ca specialitate practică, pe care se bazează sectorul Pimar de Asistența Medicală, care la rândul său determină imaginea medicinei contemporane în multe țări ale lumii.²

Așa dar, reformele sistemului de sănătate inițiate în țară aveau ca obiective:

- Suportul demnității și echității persoanelor, precum și eticii profesionale;

- Axarea pe sănătate și bunăstare;
- Satisfacția necesităților de sănătate a populației;
- Direcționarea spre îmbunătățirea calității serviciilor medicale prestate;
- Bazate pe un sistem de finanțare adecvat;
- Orientarea spre dezvoltarea Asistenței Medicale Primare.³

Unul din principiile de dirijare cu procesul de reformare a sistemului de sănătate prevede modificarea caracterului utilizării resurselor umane cu necesitatea acordării atenției definitive și dezvoltării categoriilor profesioniștilor medicali, care vor constitui echipe multidisciplinare a sistemului de sănătate.¹

Asistența Medicală Primară este orientată pe soluționarea problemelor medico-sanitare de bază al comunității și asigură măsuri profilactice, curative și de reabilitare. La nivelul întregului sistem de sănătate medicii de familie au un rol specific executând funcția „de portar” al sistemului, asigurând capacitatea pentru maladii acute și cronice fără implicarea serviciilor specializate, concordând resursele sistemului de sănătate cu necesitățile de sănătate a pacienților, coordonând toate serviciile din sistem într-o creștere înălegării mutuale ale sistemului și pacientului.⁴

În același timp, conform opiniilor experților internaționali în Republica Moldova funcțiile sectorului de asistență medicală primară constau mai degrabă în referirea pacienților la niveluri superioare ale asistenței medicale, decât oferirea unui spectru larg de servicii de sănătate. Se presupune, ca la acest nivel populația să beneficieze de un pachet minim de servicii de sănătate, însă acest scop la moment nu este încă atins.⁵

Ținând cont de rolul cheie a resurselor umane, în atingerea rezultatelor propuse ai reformei sistemului de sănătate scopul studiului preliminar a fost cunoașterea opiniilor medicilor de familie din Republica Moldova privind locul medicinei de familie în sistemul de sănătate.

Material și metode

În studiu cu scop de pretestarea a chestionarului „Dezvoltarea practicii medicilor de familie din Republica Moldova” au fost incluși medicii de familie care au beneficiat de cursuri de instruire medicală continuă, conduse de colaboratorii Catedrei Medicina de familie, USMF „Nicolae Testemițanu” în perioada 15 februarie – 31 martie 2008, total au completat chestionarul 84 de medici, din care în studiu au fost incluși 83 de persoane, o persoană fiind angajatul instituției medicale cu obiective speciale. Chestionarul a fost elaborat de autori în baza recomandărilor pentru organizarea cercetărilor științifice.^{6,7} Chestionarele au fost propuse participanților la studiu anonim, și au fost completate de către participanți desine stătător, la finele cursului de perfecționare. Chestionarul a inclus mai multe compartimente printre care și compartimentul privind opinia medicilor de familie despre locul medicinei de familie în sistemul de sănătate. Medicilor li s-au propus 8 afirmații (vezi mai jos) la care s-a cerut să fie expusă opinia referitor la relevanța acestor afirmații pentru localitatea/raionul în care activează medicul. Medicii și-au exprimat opinia făcând următoarea alegere: total de acord, de acord, dezacord, dezacord total. Participanții au fost rugați în fiecare caz să încercuească o variantă, doar una, cea mai apropiată opiniei sale.

Medicii și-au expus părerea pe marginea următoarelor afirmații:

Medicul de familie cunoaște obiectivele țării sale în accesibilitatea serviciilor medicale populației întregi.
 Medicul de familie suportă obiectivele țării sale în accesibilitatea serviciilor medicale populației întregi.
 În comparație cu alți specialiști numai medicii de familie realizează continuitatea îngrijirii medicale.
 Numai prin suportul medicinei de familie se poate dezvolta sistemul de sănătate.
 Importanța Asociației Medicilor de Familie ca forței de dezvoltare a Asistenței Medicale Primare în țară este înaltă.
 Cercetările desfășurate în medicina de familie este la un nivel la fel de înalt ca și în alte domenii medicale.
 Obiectivul Ministerului Sănătății constă în promovarea încrederii în forțele proprii și autoidentificarea medicilor de familie.
 Este necesar ca specialitatea medicină de familie să fie stabilită ferm ca o disciplină centrală a medicinei, în jurul căreia se aranjează alte discipline medicale și domenii de sănătate, pentru a asigura cooperarea echipei în scopul beneficiului persoanelor, familiei și comunității.

Răspunsurile obținute au fost introduse sub forma de tabel Excell și prelucrate cu ajutorul acestui program. Rezultatele au fost analizate din punctul de vedere a răspunsurilor calitative.

Rezultate

Din numărul total de medici participanți la studiu 30 sunt angajații Centrelor medicilor de familie, 26 activează la Centre de Sănătate și restul 27 la Oficii ale medicilor de familie, un număr mic de participanți (5) deservește populația CS și OMF concomitent.

Până la implementarea medicinei de familie în țară 39 de medici incluși în studiu au activat în calitate de internști, sau în alte specialități din domeniul internisticii, 28 de medici în trecut au fost pediatri. Stagiul de lucru a medicilor variază de la un an la 37 de ani. Cu stagiul de lucru mai mic de 5 ani au fost 13 medici ce constituie 15,7%, cu stagiul sub 10 ani - 27 de medici (32,5 %), până la 20 de ani - 52 persoane (62,7 %), mai mult de 20 de ani - 31 de medici sau 37,3%; mai mult de 30 de ani - 6 medici sau 7,2%.

Formarea medicilor pentru a activa în calitate de medici de familie a avut loc prin trei oportunități. 14 persoane au fost instruiți prin internatură la specialitatea „Practică generală/Medicină de familie” cu durata de un an, în perioada anilor 1986 - 2003. Doar 8 participanți la studiu au beneficiat de pregătire prin rezidențiat la specialitatea Medicina de familie cu durata de 3 ani. Printre medicii care au absolvit rezidențiatul 4 au avut stagiu de lucru sub 5 ani și 4 - mai mult de 5 ani. Majoritatea medicilor, 61 persoane, au fost instruiți în cadrul cursului de specializare primară la specialitatea Medicina de familie timp de 4-6 luni în diferite perioade, începând cu anul 1994 și ultimele cursuri din anul 2007.

Evaluând răspunsurile obținute de la medici privind opinia sa despre locul Medicinii de familie în Sistemul de sănătate am constatat următoarele tendințe.

Majoritatea respondenților 69 de medici cunosc obiectivele țării sale în accesibilitatea serviciilor medicale populației întregi, din ei 24,6% au demonstrat o convingere fermă. 14 respondenți din 83 sau 16,87% nu au fost de acord cu afirmația prezentată. În aceeași proporție, 69 vis-a-vis de 14 medicii au fost de acord sau au manifestat dezacord privind afirmația precum că medicul de familie suportă obiectivele țării sale în accesibilitatea serviciilor medicale populației întregi. Răspuns pozitiv ferm au dat 21,7% de respondenți.

Cu afirmația, că în comparație cu alți specialiști numai medicii de familie realizează continuitatea îngrijirii medicale, au fost de acord 73 de medici, din ei 49,3% au fost fermi în răspunsul său. Totuși 10 medici (12,0%) au avut părere diferită și nu au fost de acord că numai medicii de familie pot realiza continuitatea îngrijirii medicale.

Printre medicii de familie care au oferit opinia sa 62 persoane sau $\frac{3}{4}$ din numărul total de respondenți au fost de acord că, numai prin suportul medicinei de familie se poate dezvolta sistemul de sănătate. Totodată fiecare al patrulea medic nu a fost de acord cu afirmația dată.

Aceeași cotă de respondenți 74,7% au apreciat că cercetările desfășurate în medicina de familie sunt la un nivel la fel de înalt ca și în alte domenii medicale și contribuția acestor pentru dezvoltarea disciplinei poate fi una esențială.

Importanța înaltă a Asociației Medicilor de Familie ca forță de dezvoltare a Asistenței Medicale Primare în țară este evidentă pentru 56 de medici sau $\frac{2}{3}$ din cei care au participat la interviu. 32,5% de medici (27 de persoane) nu privesc Asociația profesională ca o forță reală pentru dezvoltarea specialității în cauză, speranțele medicilor de familie fiind mai mult legate de structurile guvernamentale.

70 de medici sau 84,3 % au fost de acord, și din ei răspunsul ferm a fost oferit de 25 persoane sau 35,7%, că obiectivul Ministerului Sănătății constă în promovarea încrederii în forțele proprii și autoidentificarea medicilor de familie.

Este necesar ca specialitatea medicină de familie să fie stabilită ferm ca o disciplină centrală a medicinei, în jurul căreia se aranjează alte discipline medicale și domenii de sănătate, pentru a asigura cooperarea echipei în scopul beneficiului persoanelor, familiei și comunității. Cu această afirmație au fost de acord marea majoritate a respondenților – 96,4% (80 medici),

dintre ei 73,8% sau 59 medici au manifestat fermitate în opinia sa. Numai 3 medici sau 3,6% nu au fost de acord cu afirmația dată.

Discuții

Conform OMS ⁸ sistemul de sănătate include în sine toate organizațiile, structurile și resursele într-o realizarea activităților, scopul principial a căror este îmbunătățirea, menținerea sau restabilirea sănătății. Obiectivul constă în crearea așa fel de sisteme care ar răspunde necesităților existente a populației, ar diminua barierele financiare existente pentru accesul la servicii de sănătate și ar proteja oamenii de sărăcie, care este atât cauza, cât și rezultatul sănătății rele. Pentru soluționarea problemei perfecționării sistemului de sănătate conducerea și alte părți cointeresate trebuie să aibă o închipuire clară despre funcțiile cheie a sistemului: conducere, prestarea serviciilor, finanțarea și crearea resurselor. Din aspectul funcției de creare a resurselor reiese importanța lucrătorilor medicali – educației lor, stimulării și organizării lucrului lor. Situația nu poate fi soluționată doar prin aprobarea legelor și stabilirea normativelor, sistemul cere o conducere eficientă cu stabilirea interacțiunii tuturor componentelor ⁹.

Studiul opiniei medicilor de familie privind locul medicinei de familie în sistemul de sănătate a demonstrat că, pe parcurs la 10 ani de implementare activă a Medicinii de familie în Republica Moldova a avut loc autoidentificarea medicilor de familie ca specialiști într-un domeniu de medicină nou pentru țară. Medicii de familie realizează în măsură deplină că această disciplină este centrală în sistemul de sănătate și în jurul ei se aranjează alte discipline medicale și domenii de sănătate, pentru a asigura cooperarea echipei în scopul beneficiului persoanelor, familiei și comunității. Totodată, nu toți medicii intervievați au o percepție clară despre obiectivele țării sale în accesibilitatea serviciilor medicale populației întregi și impactul medicinei de familie în dezvoltarea sistemului de sănătate integral.

Concluzii

Pentru atingerea nivelului dorit de sănătate al populației este necesar de continuat elaborarea complexului de mecanisme de administrare și conducere și de formarea a categoriilor profesioniștilor medicali, care nemijlocit pot influența profilaxia maladiilor și ameliorarea sănătății, prestând servicii de sănătate calitative populației. Este necesar de introdus stimulente care iar motiva pe specialiștii medicali să-și dezvolte domeniul medical în care activează și pentru aceasta organizațiile profesionale, organismele de finanțare și organele de conducere trebuie să asigure o interacțiune efectivă.

Bibliografie

1. http://www.euro.who.int/AboutWHO/Policy/20010827_1
2. ION ABABII, GR. BIVOL, GH. CUROCICHIN etc. *Dezvoltarea medicinei de familie din Republica Moldova*. Medicina de familie. Aspecte clinice, educaționale și de management. Congresul II al Medicilor de familie din Republica Moldova. 2006. p.3-13.
3. http://www.euro.who.int/AboutWHO/Policy/20010825_2
4. ALA NEMEREVCO. Asistența medicală primară – o provocare pentru sistemul de sănătate din republica moldova. Medicina de familie. Aspecte clinice, educaționale și de management. Congresul II al Medicilor de familie din Republica Moldova. 2006. p.14-20
5. http://www.euro.who.int/Document/E88202r_Moldova.pdf
6. <http://www.bmj.com/cgi/content/full/328/7452/1372>
7. <http://www.bmj.com/cgi/content/full/328/7451/1312>
8. http://www.euro.who.int/document/hsm/healthsys_savelives_rus.pdf
9. Strategia de dezvoltare a sistemului de sănătate în perioada 2008-2017. Chisinau 2007, p.10-11.